

**Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы
Яңа Мәлкән авыл җирлеге Советы карары**

№2

18 сентябрь 2018 ел

**«Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының Яңа Мәлкән
авыл җирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар
жыенын уздыру тәртібе турында» нигезләмәне раслау турында»**

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясын, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 35 статьясын һәм Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының «Яңа Мәлкән авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 22 статьясын гамәлгә ашыру максатларында Яңа Мәлкән авыл җирлеге Советы

КАРАР ЧЫГАРДЫ:

1. «Татарстан Республикасы муниципаль районы Яңа Мәлкән авыл җирлегенә торак пунктларында гражданнар жыенын әзерләү һәм уздыру тәртібе турында» нигезләмәне, кушымта нигезендә, расларга.
2. Әлеге карар рәсми басылып чыккан вакыттан үз көченә керә.
3. Аның үтәлешен тикшереп торуны Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының Яңа Мәлкән авыл җирлеге башлыгына йөкләргә.

ТР Минзэлә муниципаль районы
Яңа Мәлкән авыл җирлеге башлыгы

З. И. Нәҗметдинов

18.09.2018ел № 2

**Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы
Яңа Мәлкән авыл җирлеге составына керүче торак пунктларда
гражданның жыенын уздыру эзерләү тәртібе турында нигезләмә**

Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районы җирлеге составына керүче торак пунктларда (алга таба - Нигезләмә) гражданның жыенын эзерләү һәм уздыру тәртібе турында әлеге Нигезләмә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясы, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 35 статьясы һәм Татарстан Республикасы Минзэлә муниципаль районының Яңа Мәлкән авыл җирлеге Уставының 22 статьясы нигезендә эшләнгән.

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Гражданның жыены гомуми, тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә үткәрелә.

1.2. Гражданның жыенында торак пунктта яшәүчеләрнең даими яисә башлыча аның территориясендә яшәүче, яшәү урыны буенча шушы торак пунктта теркәлгән һәм сайлау хокукына ия кешеләр катнашырга хокуклы.

1.3. Гражданның жыенында катнашу ирекле һәм ирекле булып тора.

1.4. Гражданның жыенда шәхсән катнаша, һәм аларның һәркайсы бер тавышка ия.

1.5. Гражданның жыены турыдан-туры җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү максатларында үткәрелә.

1.6. Жирле үзидарэнең сайланулы вазыйфай затларының гражданнар жыенында катнашуы мәжбүри. Жирле үзидарэнең вазыйфай затлары гражданнар жыенында мәжбүри санала

Гражданнар жыены вәкаләтләре

1.7. Гражданнарның жыены түбәндәге мәсьәләләр буенча үткәрелергә мөмкин: составына күрсәтелгән торак пункт кәргән жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча күрсәтелгән торак пункт күрсәтелгән торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертүгә китерә;

муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре күрсәтелгән жирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча гражданнар жыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган жирлектә;

муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар жыенын гамәлгә ашыра торган жирлектә, әгәр сайлау хокукына ия жирлектә яшәүчеләрнең саны 100 кешедән артык булса, жирлекнең вәкиллекле органын төзү турында аның саны һәм вәкаләтләре чоры турындагы мәсьәлә буенча;

муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар жыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган жирлектә һәм гражданнарның үзара салым акчаларыннан файдалану турындагы мәсьәлә буенча;;

жирлек, шәһәр эчендәге район, шәһәр эчендәге район составына керүче торак пунктта, федераль әһәмияттәге шәһәр, шәһәр округының шәһәр эчендәге территориясе йә муниципаль район чикләрендә _ авылара территориядә урнашкан торак пунктта шушы торак пункт территориясендә гражданнарга үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

авылара территориядә урнашкан торак пунктта халык инициативасын һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча күрсәтү максатларында;

авыл жирлегенең тыгызлыгы түбән булган яисә аңлаешлы булмаган жирлектә урнашкан жирлектә, әгәр авыл жирлеге халкының саны 100 кешедән артмаса, жирлекне бетерү мәсьәләсе буенча;

авыл торак пункттында авыл торак пункттының старостасы кандидатурасын күрсәтү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

авыл торак пункттында гражданнар жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

Гражданнар жыенын матди һәм оештыру белән тәмин итү

1.8. Жыен үткәру муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан тәмин ителә.

1.9 Жыенны әзерләүгә һәм уздыруга бәйле чыгымнар муниципаль берәмлек бюджеты акчалары исәбеннән башкарыла.

2. Гражданнар жыенын чакырылыш тәртібе

Гражданнар жыенын уздыру инициативасы

2. Торак пунктта гражданнар жыенын үткәру инициативасы түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- муниципаль берәмлек башлыгына;

- гражданнар жыенында катнашу хокукына ия сайлау хокукына ия кимендә 10 кеше булган торак пунктта яшәүчеләр төркеменә (ягъни Россия Федерациясенә даими яисә башлыча яшәу урыны буенча шушы торак пунктта теркәлгән, 18 яшькә житкән торак пункт территориясендә яшәүче хокукый сәләтле гражданнары), шулай ук торак пункт территориясендә даими яисә башлыча яшәүче һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия чит ил гражданнары.

2.2. Торак пунктта яшәүчеләрнең инициативасы имзалар кәгазьләре (1 нче кушымта) яисә инициатив төркемнең жыелышы беркетмәсе рәвешендә рәсмиләштерелергә тиеш, анда гражданнар жыенын уздыру инициативасын күрсәтү турында карар кабул ителгән, анда түбәндәгеләр күрсәтелергә тиеш:

гражданнар жыенына чыгарыла торган мәсьәләләр;

гражданнар жыенын үткөрүнең тәкъдим ителә торган сроклары; фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы; гражданнар жыенын чакыру турындагы инициативаны, яшәү урыны адресын хуплаган һәр гражданның паспортының яисә аны алмаштыручы документының сериясе һәм номеры; аның имзасы һәм имзасын кую датасы.

2.3. Жыенны уздыру инициативасын хуплап жыярга кирәк булган имзалар саны сайлау хокукына ия гражданнар санының 5 процентын тәшкил итә, даими яисә күбесенчә яшәүче, торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

2.4. Имзалар кәгазьләре имзалар жыюны гамәлгә ашыручы зат тарафыннан таныклау датасын, фамилиясен, исемен, атасының исемен, туу датасын, паспортының яисә аны алмаштыручы документының номерын һәм сериясен, яшәү урыны адресын күрсәтеп таныклана һәм муниципаль берәмлек башлыгына жиберелә.

Гражданнар жыенын үткөрү турында карар кабул итү тәртибе

2.5. Инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары (2 нче кушымта) белән, ә муниципаль берәмлек башлыгы инициативасы белән - муниципаль берәмлек башлыгы карары белән барлык кирәкле документлар кергән көннән алып 30 көн эчендә билгеләнә.

2.6. Муниципаль берәмлек башлыгы яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы гражданнарның аның максатка ярашсызлыгы мотивлары буенча жыенын үткөрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

2.7. Гражданнар жыенына чыгарылган мәсьәлә Россия Федерациясе законнарына һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килергә тиеш түгел. Гражданнар жыены мәсьәләсе аның күпсанлы аңлатмасын бирү мөмкинлеген юкка чыгарырлык итеп формалаштырылырга тиеш, ягъни аңа бер мәгънәле генә җавап бирергә мөмкин булыр иде.

2.8. Гражданнар жыенын билгеләү турындагы карарны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) тәртибе, аны күчерү муниципаль берәмлек уставы белән

билгеләнә һәм муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен муниципаль берәмлек уставында каралган тәртиптә бастырып чыгарыла (халыкка житкерелә).

Муниципаль берәмлек башлыгы карарында яисә гражданнар жыенын уздыру турында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карарында түбәндәгеләр күрсәтелә: гражданнар жыенына чыгарыла торган сорау; гражданнар жыенын уздыру вакыты һәм урыны турында мәгълүмат; муниципаль берәмлек органының жыенны - структур бүлекчәсен оештыру турында белешмәләр.

2.9. Муниципаль берәмлек башлыгының яисә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының гражданнар жыенын уздыру турындагы карары нигезендә муниципаль берәмлек органының гражданнар жыенын эзерләү һәм уздыру өчен җаваплы структур бүлекчәсе сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләрнең исемлекләрен төзи; мәгълүмат материалларын гражданнар жыенына эзерли; муниципаль берәмлек халкына массакүләм мәгълүмат чараларында һәм гражданнар жыены турында башка ысуллар белән хәбәр итә (4 нче кушымта).

Муниципаль берәмлекнең башкарма-күрсәтмә органы гражданнар жыенын уздыру өчен бина бирергә тиеш.

2.9.1. Торак пунктта яшәүчеләр гражданнар жыенының вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә. Гражданнар жыенын билгеләү турындагы карар, гражданнар жыенын уздыру вакыты һәм урыны гражданнар жыенын уздыру датасына кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча һичшиксез басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

2.9.2. Гражданнар жыенының һәр катнашучысы гражданнар жыенын үткөрү датасына кадәр 5 көннән дә соңга калмыйча муниципаль берәмлек органының әлегә Нигезләмәнең 2.9 пунктында күрсәтелгән структур бүлекчәсендә гражданнар жыены материаллары белән танышырга, шулай ук аларның күчермәләрен алырга хокуклы.

2.10. Гражданнар жыены турындагы Нигезләмә нигезендә гражданнар жыенын уздыру датасы соңрак вакытка күчерелергә мөмкин. Гражданнар жыенын күчерү турындагы карар жыенны уздыру билгеләнгән датага кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

3. Гражданнар жыенын үткөрү тәртибе

3.1. Жыенга килгән гражданнар торак пунктта яшәүчеләр исемлегенә кертелгән һәм сайлау хокукына ия затларны теркәү өчен муниципаль берәмлекнең вәкаләтле башлыгы тарафыннан теркәлә. Исемлектә гражданның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган елы, яшәү урыны адресы, паспортының сериясе һәм номеры күрсәтелә.

3.2. Жыелышка шулай ук хәлиткеч тавыш хокукына ия булмаган башка гражданнар, жыенда катнашырга теләк белдергән предприятие, учреждение, оешма житәкчеләре, әгәр жыенда тикшерелә торган мәсьәләләргә хәл итү аларның эшчәнлегенә белән бәйлә булса, матбугат һәм башка массакүләм мәгълүмат чаралары вәкилләре дә рәхсәт ителә.

3.3. Сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләр исемлегендә төгәлсезлекләр ачыкланган очракта, торак пунктта яшәүче әлегә муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан теркәлгән һәм жыенда катнашуга кертелгән мөмкин.

3.4. Язмаларның төгәлсезлеген раслау гражданның шәхесен раслый торган документ булу (Россия Федерациясе гражданы паспорты, хәрби билет, чит ил гражданы паспорты, Россия Федерациясендә яшәүгә рәхсәт, Россия Федерациясендә вакытлыча яшәүгә рәхсәт бирү һ.б.) булырга мөмкин.

3.5. Гражданнарның жыены анда сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы катнашканда хокуклы. Кворум булмаганда гражданнар жыенын уздыруның яңа датасын билгеләү муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан башкарыла. Бу очракта гражданнар жыены гражданнар жыенын уздыру билгеләнгән көннән соң ун көннән дә иртәрәк үткәрелмәскә тиеш.

3.6. Гражданнар жыенында тавыш бирү ачык яки яшерен булырга мөмкин.

Тавыш бирү рәвешенә турындагы карар гражданнар жыены тарафыннан кабул ителә (вариант буларак: форма гражданнар жыенын эзерләү һәм уздыру тәртибенә турындагы нигезләмә белән билгеләнә).

3.7. Яшерен тавыш бирү уздырганда гражданнар жыенында катнашу өчен теркәлгән гражданга тавыш бирү бюллетенен бирелә (5 нче кушымта).

3.8. Халык жыенында муниципаль берәмлек башлыгы яисә ачык тавыш бирү юлы белән гражданнар жыенында теркәлгән катнашучылар саныннан гади

күпчелек тавыш белән сайланган башка зат рәислек итә ала. рәислек итүче кандидатураларын гражданнар жыенында катнашучылар тәкъдим итәргә хокуклы.

3.9. Гражданнарның жыенын секретарь һәм хисап комиссиясе сайлый. Хисап комиссиясе әгъзаларының саны кимендә ике кеше була алмый. Өстәмә сораулар гражданнар жыенының көн тәртибенә рәислек итүче, муниципаль берәмлек башлыгы, гражданнар жыенында катнашу хокукы булган гражданнар тарафыннан кертеләргә мөмкин. Көн тәртибенә мәжбүри рәвештә гражданнар жыены инициаторлары керткән мәсьәләләр кертелә. Күрсәтелгән мәсьәләләр беренче чиратта карала. Өстәмә мәсьәләләрне гражданнар жыенының көн тәртибенә кертү турындагы карар, әгәр аның өчен жыенда катнашкан гражданнарның кимендә яртысы тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

3.10. Жыелышта рәислек итүче гражданнар жыены ачыла. Вәкаләтле вәкил гражданнар жыенында гражданнар жыенын уздыруны оештыра, тәртип урнаштыра, хисап комиссиясе эшен координацияли, фикер алышына торган мәсьәләләр буенча чыгыш ясау өчен сүз бирә, билгеләнгән тавыш бирү тәртибен тәмин итә.

3.11. Гражданнар жыенында секретарь тарафыннан беркетмә алып барыла, анда түбәндәгеләр күрсәтелә: торак пунктта яшәүче гражданнарның гомуми саны, сайлау хокукына ия гражданнар саны, шунда катнашучылар саны, көн тәртибе, чыгымнарның кыскача эчтәлегә, карала торган мәсьәләләр буенча тавыш биргән гражданнар саны (6 нчы кушымта).

3.12. Беркетмәгә жыенда рәислек итүче зат һәм жыенда сәркатип имза сала һәм муниципаль берәмлек башлыгына тапшырыла. Беркетмәгә жыенда теркәлгән катнашучыларның исемлегә кушып бирелә.

4. Гражданнар жыены карарлары

4.1. Әгәр гражданнар жыенының карары өчен сайлау хокукына ия гражданнар жыенында катнашучыларның яртысыннан күбрәгә тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

4.2. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан

Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш (7, 8 нче кушымталар).

4.3. Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары гражданнар жыенында кабул ителгән карарларның үтәлешен тәмин итә. Алар арасында жирлек уставында билгеләнгән вәкаләтләр бүленү нигезендә.

4.4. Жыенда кабул ителгән карар жыенда башка карар кабул итү юлы белән юкка чыгарылырга яисә үзгәртелергә мөмкин йә суд тәртибендә гамәлгә яраксыз дип танылырга мөмкин.

4.5. Гражданнар жыенында кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) һәм муниципаль хокукый актлар таләпләре нигезендә рәсмиләштерелергә тиеш.

4.6. Әгәр торак пунктта яшәүчеләрне турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен муниципаль хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару) өстәмә таләп ителсә, компетенциясенә күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) кергән жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты гражданнар жыенында кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актны эзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан арта алмый.

Гражданнар жыены карарларын үтәү

4.7. Жыенда кабул ителгән карарлар торак пункт территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә жирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

4.8. Жыенда кабул ителгән карарларны үтәмәү кануннар нигезендә жавап бирә.